

Oponentský posudok

Dizertačná práca Mgr. Martiny Ramešovej „Najčastejšie dôvody krízovej intervencie u detí a mládeže – ich prevencia, riešenie, terapia“ prináša prehľad o možnostiach pomoci, terapie a prevencie vzniku krízových situácií u detí a mládeže. Predvýskumom 26 náhodne vybraných respondentov formuluje sedem hypotéz, ktoré následne výskumom veľkého súboru respondentov potvrdzuje alebo vyvracia.

Práca má 11 častí. Prvých 40 strán podáva veľmi dobrý štruktúrovaný prehľad tejto aktuálnej problematiky. Po definíciách krízy, ich kategorizácie a príčinách, hovorí o krízovej intervencii zameranej najmä na deti. Krízu podáva aj v pozitívnom zmysle, pretože prináša možnosť zásadnej zmeny a teda aj nových príležitostí. Opisuje právne aspekty problémov, psychoterapiu detí a mládeže a formy prevencie. V závere tejto časti podáva prehľad medzinárodných dokumentov o právach dieťaťa. Vhodne konspektuje množstvo literatúry (celkovo 111 položiek), ktorú cituje v chronologickom poradí.

K tejto časti mám tieto pripomienky. Vychádzať z teórie katastrof Rene Thoma (chýba citácia tejto v podstate matematickej knihy) je zaujímavé, aj keď by sa žiadala nielen stručný verbálny výklad ale aj viac matematicky formalizovaný. Zhrnutie troch pravidiel na str. 28 je preložené doslova z angličtiny, bez výkladu sú nejasné. Podobne viac výkladu by bolo treba aj pre „používanie škál a zázračných otázok“. V medzinárodnom prehľade chýba zmienka o prácach a výsledkoch na Slovensku, odkiaľ sú obaja oponenti. Čo je to netolizmus (virtuálne drogy)? Okrem medzinárodných deklarácií práv by bolo vhodné spomenúť aj českú situáciu, prípadne zákony, ktoré sa toho týkajú.

V ďalšom je opísaná metodika predvýskumu a výskumu, stručne je pojednané aj o tom, ako sa spracovávali údaje a používali štatistické metódy. Metodika vysvetľovania je príliš podrobná, dôležitejšie by bolo zamerať sa na dosiahnuté výsledky. Výskumný súbor 401 osobných dokumentov a 292 študentov sociálnej fakulty je dostatočne reprezentatívny. Hypotézy sú pre prax zaujímavé, H3 a H4 sa mi zdajú veľmi jednoduché. Kto iní, ak nie študenti sociálnej práce by mali poznať tieto základné pojmy?

Táto praktická časť si vyžiadala veľa práce a štatistických výpočtov. Výsledkom je veľa tabuliek, ktoré by si požadovali viac komentára a zhodnotenia. Anglické slová sú v tabuľkách zbytočné. Otázky k tejto časti mám tieto: ako je to s rozvodovosťou v ČR, prečo sa výsledky v USA na str. 97 líšia od ČR.

Práca je svedomito a starostlivo napísaná. Vyžadovala si veľa úsilia, často aj rutinného. Adeptka preukázala schopnosť študovať literatúru a tvorivo ju aplikovať. Práca sa dobre číta, je zrozumiteľne a logicky správne napísaná. Za dôležité pokladám aj závery pre prax, ktoré prinášajú konkrétne podnety pre zlepšenie situácie v ČR.

Na základe uvedeného, po úspešnej obhajobe odporúčam uznať túto prácu ako dizertačnú a kandidátke udeliť príslušný titul.

Bratislava, 18.9.2007

JMKL.
Doc. MUDr. Jozef Mikloško, PhD.

OPONENTSKÝ POSUDOK **dizertačnej práce doktorského štúdia**

v odbore: Prevencia, náprava a terapia zdravotnej a sociálnej problematiky detí,
dospelých a seniorov:

Nejčastejšie dôvody krízovej intervencie u detí a mládeže – jejich prevence, řešení, terapie

Autorka : Mgr. Martina Ramešová

Formálne hodnotenie:

Oponovaná doktorská práca je spracovaná na 107 stranách textu, s použitím 111 zdrojov citovanej literatúry. Prílohy tvoria organizačná štruktúra centra sociálnych služieb Praha, pôvodné kódovanie spracovania osobnej dokumentácie, dotazník a slovník pojmov (prevažne z použitého štatistického programu spracovania dát.). Štruktúra práce je zhrnutá v obsahu a má štandardný charakter – úvod, prehľad súčasného stavu, formulovaný predvýskum, stanovený cieľ práce a hypotézy. Nasleduje metodika, výsledky výskumu diskusia a návrhy riešení. Podkapitoly majú logický sled a predkladajú ucelený obraz o problematike krízovej intervencie v teoretickej rovine, aj praxi. Významný podiel práce sa venuje predvýskumu v ktorom je široko rozpracovaný spôsob zberu dát, kódovania jednotlivých premenných veličín a spôsob štatistického spracovania s využitím programu SPSS Base verzia 13.00. V časti predvýskumu a aj vo výsledkoch uvádzané tabuľky sú prezentované priamo z programu SPSS Base – tzn. používajú priamo vyjadrenie tohto programu v jazyku anglickom a často v štatisticko-matematickom vyjadrení – čo predstavuje pre čitateľa značnú záťaž a potrebu hľadania interpretácie. Navyše, označenie tabuliek je z formálneho aspektu „nečisté“ (napr.: věk 0-5let Count % within rok výskumu Total - tabuľka 11 str. 59). Práca je jazykovo zrozumiteľná, bez chýb a oponent kvituje, že v terminológii autorka používa názov „užívateľ služby“, namiesto obchodne vyznievajúceho názvu „klient“.

Odborné hodnotenie

Ako názov doktorskej práce uvádza, cieľom výskumu bolo analyzovať príčiny KI u detí a mládeže a odmonitorovať možnosti odbornej pomoci z analýzy dokumentácie Krízového centra JČK a z vytvoreného dotazníka. Autorka veľmi správne zvolila postup práce v tom, že v predvýskume testovala validitu jednotlivých premenných veličín s ich úpravou tak, aby dosiahla hodnotiteľné odpovede. Podľa výsledkov predvýskumu boli upravené jednotlivé parametre tak, aby sa súbory nerozpadli na nehodnotiteľné skupiny, v dotazníku boli upravené formulácie. V samotnom výskume boli formulované hypotézy (H 1 až H 7), týkajúce sa jednak činnosti KC, jednak znalosti študentov ZSF JU o problematike KI.

Odpovede na položené formulácie hypotéz mali priniesť poznatky o činnosti KI v danej cieľovej skupine, vytvoriť originálny systém spracovania dát KC, posúdiť komplexnosť služieb KC a informovanosť odbornej verejnosti o možnostiach KI.

Veľká časť samotnej práce sa venuje problematike využitia programu SPSS Base verzii 13.00 pre hodnotenie tejto problematiky. Výsledky sú predkladané v tabuľkách a grafoch v ktorých je možné nájsť odpovede na položené otázky. Nasledujú závery výsledkov testovania hypotéz z ktorých sa až na H 2 všetky potvrdili s štatisticky signifikantnej úrovni. Návrhy riešení sú plne akceptovateľné pre prax.

Moje pripomienky :

1./ Z hľadiska zvolenej metodiky voľby otázok v dotazníku je síce forma otvorených otázok prijateľná, avšak treba konštatovať, že variabilita (neštandardnosť) odpovedí si vyžaduje ich subjektívnu úpravu (spravidla autora práce), aby bolo možné s nimi pracovať v štatistickom spracovaní. Teda: Neštandardná premenná (subjektívne upravená do polohy „matematickej“) je hodnotená matematicky štatistickým spôsobom. Pri takomto postupe je vždy nevyhnutné kritické hodnotenie dosiahnutého výsledku, pretože pri inom subjektívnom zaradení premenných veličín môže byť výsledok úplne rozdielny od prezentovaného.

2./ Testované hypotézy H1 až H7 sú uvedené prakticky jednou vetou – vyslovene konštatčne. Napr. „Dôvody KI KC CB sú spojené v 30% s rozvodom rodičov.“ Hoci v teoretickej časti práce by sa asi našla aspoň parciálna odpoveď na dôvod takto postavenej hypotézy, bolo by vhodné zdôvodniť, prečo autorka k takejto formulácii dospela. Inak povedané: Prečo nie v 10% resp. 40% s rozvodom? Poznala autorka odpoveď už pred formulovaním hypotéz ? Z čoho usúdila, že KC CB spolupracuje pri riešení len s jednou inštitúciou (H2) ? Atd’.

3./ Vo výsledkoch výskumu sú prezentované jednotlivé získané výsledky avšak sú interpretované dominantne štatisticko – matematicky : ako „premenne“, „variabilita riešených prípadov“ – čo pre čitateľa nezameraného na štatistiku pôsobí rušivo. Na konci každého prezentovania výsledkov by mala byť jedna – dve vety, zhrnujúce dosiahnutý výsledok (prípadne parameter) – napr. „Výsledok ukazuje, že služby KC sú využívané dominantne na základe vlastnej iniciatívy užívateľa (príklad).

4./ Výsledky výskumu poukázali na rozdielnosť najčastejších dôvodov KI medzi KC CB a Spondea Brno (rozvod & poruchy chovania, versus rodinné & osobné problémy). Je to spôsobené rozdielnosťou hodnotených premenných parametrov, alebo rozdielom v správaní užívateľov v JČ a JM krajoch?

Záveru práce definujú potrebné kroky, ktoré autorka navrhuje na zlepšenie činnosti KI, informovanosti a zberu údajov na hodnotenie činnosti KC s možnosťou porovnávania. Autorka preukázala schopnosť vedeckej práce, spracovania dát a využívania štatistických analýz – predložila samostatnú využiteľnú verziu software pre ukladanie dát KC. Vyššie uvedené pripomienky neznižujú žiadnym spôsobom dosiahnuté výsledky – mali by len prispieť k budúcej činnosti KC. Otázky sú formulované v pripomienke 2./ a 4./.

Na základe uvedeného konštatujem, že

Mgr. Martina Ramešová splnila požiadavky pre udelenie titulu PhD.

a

odporúčam udeliť jej titul Philosophiae Doctor (PhD.)

v BB 10. 9. 2007

Prof. MUDr. Svezozár Dluholucký, CSc.,
oponent

